

**Wildlife
Ecology
and
Management**



THIRD EDITION

Eric G. Bolen • William L. Robinson

Yaban Hayatı ve Meralar

Yaban Hayatı ve Meralar

Meralar, otlaklar, çalılıklar, ormanlık alanlar, sulak alanlar ve evcil hayvan veya yaban hayvanları tarafından sıyrılan çöllerdir. Mera türleri arasında uzun ot ve kısa ot çayırları, çöl otlakları ve çalılıklar, ormanlık alanlar, savanalar, fundalıklar, bozkırlar ve tundralar bulunur

Yaban Hayatı ve Meralar

Meralar dünyamızın yaklaşık % 47 sini oluşturur. Tarıma uygun olmayan alanlardır. Daha çok hayvancılık amacıyla kullanılırlar. Meralar su, orman ve diğer doğal kaynaklarla yakından ilişkilidirler. Mera yönetimi vejetasyon ile hayvanlar arasında bir ilişkiyi adreslediği için biyolojik bir bilimdir. Ayrıca topografi, iklim, su mera kullanımını etkiler. Sosyal özelliği vardır, çünkü meralarda üretilenler insanlar tarafından kullanılırlar. Burada önemli olan çiftlik hayvanları ve yaban hayatıdır.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Çalılar, ot olmayan diğer bitkiler ve ağaçlar bile çiftlik hayvanları ve otlama yönetimi alanı içinde yer alır. Yaban hayatı yöneticileri mera sistemiyle ilgilenirler.

Agrostoloji otlaklar üzerinde çalışan bir daldır. Bir çok agrostolog otlaklar olarak Gramineae familyası üyelerini ot olarak tanımlar. Buna karşın bazıları da Poaceae'yı otlaklar olarak tanımlar. Bu grup 6 binden daha fazla ot türünü bünyesinde barındırır.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

- Otların büyümesi kompleks olayları içerir. Genel bakış otlar otlamaya nasıl tepki verir üzerinde yoğunlaşır. Dikkat edilmesi gereken durum ise otlama diğer hangi bitki tiplerine zarar verebilir. Bitkiler meristem olarak bilinen özelleşmiş dokulardan yeniden gelişirler. Çalı ve diğer vejetasyonlarda yeni sürgünler eski gövdenin tepesinden gelişir. Fakat otlarda yeni sürgün üreten meristemin yeri bitkinin kaidesinde kalır. Böylece çayırlarda gelişme kaideden yukarıya doğru başlar.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Üst yapraklar otlandığı zaman çayır toprak seviyesinin yakınında kalan meristemden yeni yeşillik oluşturur. Otlama otların yeniden gelişmesini uyarmaktadır. Otlama olmaksızın bir çok ot olgun safhada kalıyor. Bu olgun otlar tatsız bir hal almaktadır. Yeniden gelişme kapasitesi yangından sonra ve de otların üst kısmını uzaklaştırdıktan sonra da artmaktadır.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Tersine, bir çok diğer bitki çeşidinde yeni sürgünler üreten meristem gövdelerinin açıkta kalan tepelerinde kalır. Bunun için terminal kısmın kesilmesi yeniden gelişmeyi zayıflatmaktadır. Yeniden büyüme diğer bir gövdedeki dormans durundaki tomurcuğun aktivasyonunu beklemek zorunda kalınmaktadır. Gelecek ilkbahara kadar gerçekleşmeyebilir.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Bu nedenle bazı odunsu bitkiler tekrar tekrar otlandığı için çit şeklinde görünürler.

Büyük çayırılık alanlar fotosentez aktivitesine adanırlar. Bu nedenle karbohidrat üretimine katkı sağlarlar. Karbohidrat üretiminde bitkiler arasında varyasyon vardır. Yoğun otlatma ile azalan otlaklar vejetatif sürgünlerin sayısına oranla daha fazla üretken sürgüne sahiptirler.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Üretken sürgünler tohum üretmek için uyum kazanmışlardır. Bir otlak hızlı gelişirken, yaprakları ise fotosentezle üretilen karbohidratları bitkinin diğer kısımlarına taşıyabilmektedirler. Bu besin maddeleri ya gelişmek için kullanılır ya da depo edilirler. Genç yapraklar yaşlılardan şeker alırlar. Çayırlar karbohidrat üretme ve depolama bakımından farklılıklar gösterirler. Büyüme sezonunda daha erken karbohidrat biriktiren çayırlar ilkbahar otlamasına daha iyi uyum sağlarlar. Çayırılık alanların yönetiminde kritik özellik otlama baskısının zamanıdır.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Otlama aktif gelişme periyodunun sonunda olursa bu ideal bir durum olur. Böylece eski sürgünlerin otlanması yenilerinin gelişmesini uyaracaktır. Buna rağmen yaşlı otlaklar besin değeri bakımından çok zengin değildir. Burada maksimum yeniden gelişme ile ot kalitesi arasında otlama şeması tasarlamak önemlidir.

ÇAYIRLAR (OTLAKLAR)

Çayırların büyüme sezonlarına adaptasyonları otlatma yönetimini ayrıca etkiler. Sonbahar, kış ve erken ilkbahar boyunca gelişmelerinin çoğunu tamamlayan türler soğuk sezon otlarıdır, yaz aylarında hızlı gelişenler ise sıcak sezon otlarıdır. İdeal olan şudur; devamlı otlama baskısı altında kalan otlaklar hem sıcak hem de soğuk sezon türlerini içermelidir.

Hayvan Birimi

- Otları tüketen hayvanlar ile vejetasyonun otlamaya karşı koyma kabiliyeti arasındaki denge yönetim için çok önemlidir. Çiftlik sahipleri sürülerinin büyüklüklerini kontrol edebilirler. Fakat bu tek başına aynı merayı paylaşan yaban hayatının otlama baskısı altında kalmasını ortadan kaldırmaz. O halde biz hem çiftlik hayvanlarını hem de yaban hayatını için kontrolleri standardize etmek için nasıl bir çalışma yapacağız?

Hayvan Birimi

- Hayvan Birim (HB) arazideki vejetasyona bağlı olarak yaban hayatının çeşitli tipleriyle beraber koyun, keçi ve sığır gibi çiftlik hayvanlarının çeşitli hayvan tiplerini tanımlar. Bir Hb bir dana ya da bir ineğin ağırlığına eşittir. Bu da 454 kg karşılık gelmektedir. Bu bir tahmindir. Bu ağırlıktaki hayvanların sabit miktarda yem tükettikleri kabul edilir. Bütün diğer otlayan hayvanların ortalama ağırlıkları bu standarda çevrilir. Böylece 9,6 Amerikan antilobu (*Antilocarpa americana*), 5.8 katır geyiği (*Odocoileus hemionus*), 1.9 kızıl geyik (*Cervus elaphus*) ya da 7.7 beyaz kuyruklu geyik (*Odocoileus virginianus*) bir HB'ye eşittir.

Hayvan Birimi

- HB'ye dönüştürme sadece otlama baskısının belirlenmesine izin vermez aynı zamanda ekonomik kararlar için de temel teşkil eder. Örneğin, meralarda otlatma ücreti bir HB payına tabidir. HB payı her bir alan için bütünüyle otlatma kapasitesine dayanır.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

- Mera yönetimini pratik olarak hem mera alanların çeşitliliği hem de onlar üzerinde gelişen bitki ve hayvanlarla bağlantılıdır. Bazı durumlarda hem yaban hayatı hem de çiftlik hayvanları için su kaynaklarının geliştirilmesi öncü yönetim olarak dikkate alınır. Genelde, mera yönetimi otlama baskısını düzenleme gibi uygulamalarla vejetasyonun manipülasyonunu adresler.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

- Mera vejetasyonu otlama kalitesini ve miktarını geliştirmek için yönetilir. Pratikte belirli sınıflar üzerinde yoğunlaşma olur. Özellikle çayırliklar. Türe özgü besi değeriindeki farklılık, lezzet ve lokal koşullara adaptasyon özellikleri nedeniyle belli bitkiler istenir. Bunlar tabiatta mevsimsel bitkilerdir. İlkbahar ya da yaz otlatmasını uygun olanlardır. Diğerleri ise kış üretimi için istenir. İstenen bitkiler tohumlandırılır. İstenmeyen türler uzaklaştırılır. Aşırı otlamanın alana zarar vereceği yerlerde fazla olan hayvanların uzaklaştırılması önemlidir.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

- Özellikle çalı gibi bitkilerin istilası bir çok çayırılık alanın taşıma kapasitesini azaltmaktadır. Teksas'ta odunsu bitkiler yaklaşık 36 milyon hektarlık bir alanı enfekte etmiştir. Bu alanın % 82'ne karşılık gelmektedir.
- Çalılıarın dramatik olarak son yüz yılda nasıl yayıldığı hakkında bir çok teori vardır. Daha çok insan etkisinin sorumlu olduğu düşünülmektedir.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

- Aşırı otlatma ve yangınlar etkili olabilmektedir. Çalıları tamamen sistemin dışına çıkarmak ekolojik olduğu zaman ekonomik bakımdan da dikkate alınmaktadır. Artık günümüzde çalı yönetimi de hedef olmuştur. Çalılar meraların bir parçası haline gelmiştir. Arazi yöneticileri olaya daha geniş çaplı bakıyorlar ve meraları birbirleriyle ilişkili bitki birliklerinin bir sistemi olarak yönetmektedirler.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

- Çalı ile enfekte olmuş alanların yönetimi üzerinde çalışan yöneticiler öncelikli amaçları odunsu biyoması azalmak ot ve diğer vejetasyonu artırmaktır. Su çok önemli bir kaynaktır. Suyun korunabilmesi için suyu seven çalılıarın miktarının azaltılması gerekir. Daha fazla güneş ışığının aşağıda bulunan vejetasyona ulaşmalıdır.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

Aksine, çalılarının ortadan kaldırılması bir çok yabancı hayati türü için olumsuz sonuçlar doğurabilir. Artan hizmet maliyetleri, periyodik kuraklıklar ve çiftlik hayvanı pazarının değişmesi yüzünden, günlük ya da mevsimlik ücretli avlanmaya izni veren kiralama servisleri özel çiftlik operasyonlarına bir aylık ücret ilave etmektedirler.

Mera Vejetasyonu Yönetimi

Bazı bölgelerde avlanma ücretleri hektar başına çiftlik hayvanı üretiminden sağlanan kazancı aşabilmektedir. Bunun sonucu olarak çiftlik endüstrisi hem çiftlik hayvanları hem de yaban hayatı için yeni arazi yönetim yollarına adapte olacaklardır.

Çalışmalar, yöneticiler büyük oranda çalılıarı uzaklaştırdıkları zaman geyik yoğunluğunun azaldığını ortaya koymuştur.